

Fem år med Geografiska Notiser

I detta mitt sista nummer som huvudredaktör för Geografiska Notiser vill jag passa på att lyfta fram och synliggöra den pågående publiceringskrisen för svensk geografi, samt tacka alla dem som gjort utgivningen möjlig och rolig av den i dagsläget enda kvarvarande tidskriften på svenska med en tydlig geografisk profil.

Geografiämnet har de senaste åren förlorat flera möjligheter att publicera forskningsresultat på svenska. Nordisk Samhällsgeografisk Tidskrift lades ned 2007 och 2010 upphörde Svensk Geografisk Årsbok efter ojämn utgivning sedan 2001. Kvar finns årsboken Ymer, som ges ut av Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi (SSAG) och kvartalstidskriften Geografiska Notiser, utgiven sedan 1943, som publicerar geografiska forskningsresultat på svenska.

Geografiska Notiser är ett forum i vilket hela Geografisverige ska kunna höras – i nuläget finns inget annat medium för det syftet. Geografiska Notiser är också en publikationskanal som är öppen för alla inom hela geografiämnet (geografi, kulturgeografi, naturgeografi, samhällsplanering) att skicka in bidrag till. Den andra kvarvarande publikationsmöjligheten på svenska, Ymer, har varje år ett tema och årsbokens redaktörer kontakter tilltänkta författare. Geografiska Notisers kvartalsutgivning möjliggör också relativt snabb respons, debatt och kritik med mera på införda bidrag eller på aktuella förändringar i t ex utbildningssystemet.

Geografiska Notisers huvudbry är att långsiktigt säkra ekonomin för att upprätthålla dagens utgivning. Innehållsmässigt skulle det vara möjligt att ge ut fler, större och tjockare nummer, kanske även med delar av materialet referee-granskat. Samtidigt startas engelskspråkiga geografiskt orienterade tidskrifter både i Sverige och internationellt. SSAGs internationella geografiska tidskrifter går bra, så att geografisk periodika läggs ned är en kris som är begränsad till publikationer på svenska. Även den svenska samhällsplanerartidskriften PLAN har nyligen minskat sin utgivning. Visst finns bloggar och en del andra forum på Internet, så det skrivs, men inget på nätet än har

tagit papperstidskrifternas plats som arena för att förmedla ett varierat utbud av geografisk forskning, undervisning, debatt med mera.

Geografiska Notisers roll, i ljuset av att publikationer läggs ned och försvinner, är relativt sett viktigare idag än tidigare – dels som forum för dem som skriver, dels för mottagarna till detta. Geografiska Notiser och utgivaren Geografilärarnas Riksförening med sina sex regionala kretsar plus långsiktigt samarbete med Sydsvenska Geografiska Sällskapet utgör idag en fungerande föreningslänk inom, men framförallt mellan vetenskapen och övriga delar av samhället.

Geografiska Notiser integrerar genom att vara en nationell arena för geografi. Detta stärks genom att tidskriften sedan några år också är tillgänglig i fulltext på nätet och delvis också integrerat de möjligheter som finns med nätpublikationer, som t ex att publicera längre texter, länkar och annat i anslutning till pappersnumren. Fler möjligheter finns att utveckla i relation till nätet men att enbart publicera i digital form menar jag gör tidskriften mindre, snarare än mer attraktiv. Tvärtom finns ett behov av att tidskriften syns mer både i fysisk och digital form för att uppmärksamma dess möjligheter för framtida författare och läsare.

Förutom att medlemmarna/prenumeranterna är spridda i landet så finns aktuella samlingar av tidskriften på ett tjugotal forskningsbibliotek i Sverige. Ytterligare ett antal bibliotek i norra Europa har också tidskriften. Också författarna är spridda över landet även om det är en slagsida mot städer med universitet och högskolor där geografi finns representerat. Merparten av artiklarna i Geografiska Notiser är skrivna av forskare i början eller mitten av karriären.

Sammanfattningsvis är det strategiskt viktigt att det finns en kanal för geografisk publicering på svenska. Detta gynnar ämnet på flera sätt, varav några av de främsta anledningarna är:

- 1) Forskare och lärare kan publicera forskningsresultat och frågor om geografiundervisning på svenska. Geografiska Notiser är i dagsläget det enda öppna forumet för detta. Forskare, lärare och

andra kan härmed på ett enkelt sätt bidra till och följa geografins utveckling i Sverige.

2) Forskningsresultaten når genom Geografiska Notiser mottagarna i form av fortbildning för geografilärare och andra. Geografiska Notiser fungerar i dagsläget främst som en publikationskanal för geografiska forskningsresultat och är därmed en viktig diskussions- och fortbildningsresurs för dels andra forskare och andra verksamma inom universitet och högskola, dels för avnämarna inom gymnasium och grundskola, främst geografilärare.

3) Geografiska Notiser är ett motiv till medlemskap i Geografilärarnas Riksförening som härmed bättre kan fungera som intresseförening för geografi i Sverige. Konkret kan det handla om att vara remissinstans när Skolverket och andra myndigheter genomför förändringar i geografifämnet i skola och gymnasium.

4) Information om den geografiska verksamheten i landet som Geografilärarnas Riksförening och dess sex regionala kretsar samt Sydsvenska Geografiska Sällskapet och andra föreningar genomför informeras om. Verksamheten består av seminarier, föredrag, möten, exkursioner för medlemmar, lärare och andra intresserade. Verksamheten genomförs ofta i samarbete med olika universitet i landet. Geografilärarnas Riksförening är idag en fungerande föreningslänk mellan geografisk vetenskap och det omgivande samhället, i synnerhet då geografilärare.

5) Tidskriften fungerar, genom att ta in reklam, som arena för den marknad som specifikt har geografer som målgrupp. De senaste åren har reklamen främst gällt läroböcker samt större verk men också kurser och utbildningar har det annonserats om.

Till sist ska sägas att även om Sverige nu går igenom en kris för att publicera svensk geografi, med flera nedlagda periodika, finns ett stort stöd runt om i landet för verksamheten. Den Nationella ämneskonferensen i kulturgeografi har uttryckt sitt stöd för Geografiska Notiser, Nationalkommittén i Geografi vid Kungliga Vetenskapsakademien likaså, SSAG har stött utgivningen ekonomiskt de senaste åren samt inrättat en stödfond (Geografiska tidskriftsfonden) för Geografiska Notiser (öppen för donationer, se GN nr 1, 2011), och ett nära samarbete med Sydsvenska Geografiska Sällskapet har bidragit till utgivningen.

Framöver kommer sannolikt fördjupade samarbeten och nya former för medlemskap och finansiering att spela en allt viktigare roll för att spridningen av geografiskt material och forskningsresultat ska kunna upprätthållas på nuvarande nivå, både i papper och på nätet. Ett systematiskt arbete av alla goda krafter för att säkra utgivningen av geografi på svenska behövs!

Tack

Det är många inblandade i att publicera en tidskrift – utgivare, redaktörer, författare, layout, tryckning och distribution – och det är mycket av det praktiska arbetet som griper in i vart annat. Faller ett moment, faller allt. Det ska också nämnas att utgivningen, utom layout, tryckning och postens porto, har skett helt på ideell grund. Stort tack till alla inblandade som gjort det roligt, lärande och intressant att sätta ihop Geografiska Notiser!

Gästredaktörer och författare har förstås en särställning vad gäller innehållet i tidskriften. Som redaktör hoppas man att den samlade bilden som detta utgör ska vara intressant och givande för läsarna, men inte nödvändigtvis på ett bekvämt och tillbakalutat sätt. Några artiklar tar upp svåra och ibland obehagliga samhällsproblem med beröringspunkter också för den enskilde. Världen innehåller dock alldeles för många svåra och obehagliga problem för att inte diskuteras i en geografisk tidskrift eller i ämnet i stort. Kanske är det just vad gäller blandningen av artiklar, både från olika platser och olika delar av ämnet samt med skilda och ibland motsatta perspektiv, som möjligheten finns att förverkliga ett ämne som bidrar dels till förståelse och kunskap om världen men lika viktigt också till utveckling av ämnet i en mer exoterisk, utåtriktad mening om ”vad geografi borde vara”, för att citera geografen, forskaren och utbildningsivaren Peter Kropotkin (1885). I modern tappning och enkelt uttryckt: Med kännedom om världen och om olika synsätt kan vi göra den till en bättre plats.

Författare, med- och gästredaktörer

Tack till alla författare och med- och gästredaktörer av de 119 artiklar, 29 recensioner och en mängd mindre notiser (1028 paginerade sidor) som publicerats i Geografiska Notiser från och med nr 2-3, 2007 till och med nr 1, 2012. Karin

Wakeham har varit annons- och recensionsredaktör under hela perioden. David Örbring har kommit in som redaktör för föreningsinformationen i detta nummer och tre nummer har haft gästredaktörer: Ulf Jansson (nr 3, 2008), Sofia Cele (nr 3, 2009) och Michael Gentile och Olof Stjernström (nr 2, 2011). Författarna är:

Alf Lind (Ullared), Anders Eklundh (Örebro), Anders Fridfeldt (Stockholm), Anders Törnqvist (Falun), Andrew Byerley (Stockholm), Andrew Lee (Shanghai), Ann Engström-Åberg (Laxå), Anneli Andersson-Berg (Göteborg), Annica Grundström (Vilhelmina), Annika Björklund (Stockholm), Annika Rabo (Stockholm), Arjen Stroeven (Stockholm), Arvin Khoshnood (Lund), Beate Feldmann (Södertörn), Bengt Nilvén (Torna Hällestad), Bertil Johansson (Malmö), Birgitta Luksepp (Östersund), Bo Englund (Stockholm), Bo Lenntorp (Lund), Bo Magnusson (Skövde & Mariestad), Bo Malmberg (Stockholm), Brita Hermelin (Stockholm), Charlotta Hedberg (Stockholm), Christina Andersson (Linköping), Conny Saxin (Umeå), Craig Young (Manchester), Dan Hammarlund (Lund), Danielle van der Burgt (Uppsala), David Örbring (Karlshamn), Dieter K Müller (Umeå), Eber Ohlsson (Malmö), Elin Norström (Stockholm), Erik Alexandersson (Karlshamn), Erland Lagerroth (Lund), Gia Destouni (Stockholm), Gunhild Rosqvist (Stockholm), Gunnar Eriksson (Eskilstuna), Gunnar Tibell (Uppsala), Gunnel Forsberg (Stockholm), Gunvor Larsson (Lidingö), Göran Dessen (Stockholm), Henry Ascher (Göteborg), Håkan Appelblad (Umeå), Ida Edelman (Stockholm), Inge-Marie Svensson (Malmö), Ingvar Svanberg (Uppsala/Södertörn), Jan Björklund (Stockholm), Jan O Mattsson (Lund), Jan Wiklund (Falköping), Jan Öhman (Uppsala), Jan-Henrik Nilsson (Helsingborg), Janne Margrethe Karlsson (Gävle), Jens Möller (Trafikverket, region Syd), Joakim Lilja (Mariestad), Johan M Bonow (Köpenhamn), Johan Kåberg (Växjö), Johan Kuylenstierna (Stockholm), Jonas Bylund (Södertörn & Stockholm), Juan Velasquez (Stockholm), Kajsa Ellegård (Linköping), Karin Book (Malmö), Karin Holmgren (Stockholm), Karin Reuterswärd (Stockholm), Karin Wakeham (Norrköping),

Katrina Johansson (Stockholm), Lars D Hylander (Uppsala), Lena Eskilsson (Helsingborg), Lena Molin (Uppsala), Lena Wikström (Hammerdal), Lennart Malmberg (Pixbo), Lennart Olsson (Lund), Lennart Tonell (Stockholm), Lisa Palmér (Stockholm), Lisa Sjöström (Färila), Lotta Jankell (Stockholm), Lukas Smas (Stockholm), Madeleine Bonow (Södertörn), Madeleine Eriksson (Umeå), Magnus Grahn (Malmö), Magnus Strömgren (Umeå), Maja Lagerqvist (Stockholm), Malin Svensson (Göteborg), Maria Nordström (Stockholm), Maria Ryner (Stockholm), Margit Werner (Göteborg), Marianne Kjellén (Stockholm), Martin Eriksson (Umeå), Mats Olsson (Stockholm), Mats Widgren (Stockholm), Mattias Sandberg (Göteborg), Michael Gentile (Stockholm & Umeå), Mikael Wingård (Uppsala), Mona Hedfeldt (Örebro), Niklas Nilsson (Kristianstad), Nils Lewan (Lund), Nis Rømer (Köpenhamn), Olof Stjernström (Umeå), Olof Wärneryd (Lund), Per Jarle Sætre (Sogn og Fjordane), Per Åke Nilsson (Sauðárkrúkur), Pernilla Rafiqui (Stockholm), Peter Bengtsson (Växjö), Peter Kinlund (Stockholm), Peter Östman (Stockholm), Pia Andersson (Ljungsbro), Richard Ek (Helsingborg), Rikard Eriksson (Umeå), Robert Kenndal (Uppsala), Roger Marjavaara (Umeå), Rolf Palmberg (Vasa), Sofia Cele (Uppsala), Solveig Mårtensson (Lund), Solvig Ekblad (Stockholm), Staffan Helmfrid (Stockholm), Staffan Öhrling (Östersund), Stefan Anderberg (Lund), Stig Svallhammar (Södertörn), Sture Tolgfors (Örebro), Svante Karlsson (Umeå), Sven Godlund (Lund, postumt), Thomas Borén (Stockholm), Thomas Blom (Karlstad), Thomas Lundén (Stockholm), Thomas Wimark (Stockholm), Tom Mels (Visby), Tomas Torbjörnsson (Bengtssfors), Tommy Book (Växjö), Torbjörn Larsson (Bollnäs), Ulf Erlandsson (Furulund), Ulf Helldén (Lund), Ulf Jansson (Stockholm), Ulf Sporrang (Stockholm), Urban Lindgren (Umeå), Urban Nordin (Stockholm), Vera Sundberg (Stockholm), Wolter Arnberg (Stockholm), Yahia Mohamed-Mahmoud (Lund).

Referens

Kropotkin, Peter (1885) What geography ought to be, *The Nineteenth Century* 18: 940-56.

Thomas Borén, avgående huvudredaktör och ansvarig utgivare för Geografiska Notiser, är forskare och lektor vid Kulturgeografiska institutionen, Stockholms universitet.

Mejl: thomas.boren@humangeo.su.se